

SPİNOZA FELSEFESİNDE TANRISAL YASA BAĞLAMINDA MUCİZENİN REDDİ VE PEYGAMBERLİK

Abdurrazak GÜLTEKİN*

ÖZ

Kendisinden önceki dini inanışları ve felsefi düşünceyi eleştiren ve bu anlamda yaptığı çalışmalar neticesinde toplum tarafından dışlanmayı göze alan ve hatta bulunduğu cemaatten dışlanan Spinoza'nın felsefesi, bütünlüklü bir yapıdadır. Felsefesinin merkezine aldığı Tanrı tanımından hareketle bütün fikrini açıklamaya çalışan Spinoza, mucize kavramını da bu tanım ve anlayış üzerinde kurgulamıştır. Peygamberlik konusuna gelince, o peygamberliği, kutsal metinden yola çıkarak anlatmaya çalışmıştır. Aynı zamanda peygamberliği ve mucize konusunu Spinoza, Tanrısalsal yasa ile ilişkilendirmekte ve bu kavramları mutlak Tanrı'nın düzenine bağlı olarak ifade etmektedir. Makalemizde Spinoza'nın felsefesinin hem nedensellik hem de zorunluluk bağlamında değerlendirildiğinde mucizeyi dışlayan bir algı ürettiği anlatılacaktır. Spinoza'nın peygamberlik ve vahyi, tabii bilgi ile özdeş kılmasının onun bu konulara normal dini bağlamdan farklı bir bakış açısıyla yaklaştığını göstermektedir. Tanrısalsal bilgi ile tabii bilginin aynı gerçekliği ifade ettiğini ve aslında her insanın tabii bilgiye ulaşabileceğini savunan Spinoza'nın vahyi de tabii bilgi ile açıklamaya çalışması, peygamberliği yücelten ve onu yaşamın her alanına dâhil etmeye çalışan görüşlerden ayrılmaktadır. Çünkü ona göre peygamber sadece iyi yaşam ve erdem konusunda bize yol göstericidir geri kalan durumlarda insanlar kendi akıllarıyla tabii olarak ve Tanrısalsal yasalara uyararak sorunların üstesinden geleceklerdir. Makalemizde Spinoza'nın hem peygamberlik konusunda hem de mucize hakkındaki düşünceleri betimleyici olarak açıklanacaktır.

Anahtar Kelimeler: Spinoza, peygamber, peygamberlik, mucize, din

REJECTION OF THE MIRACLE AND PROPHETIC IN THE CONTEXT OF GODLY LAW IN THE SPINOZA PHILOSOPHY

ABSTRACT

The philosophy of Spinoza criticizes the religious beliefs and philosophical school of thoughts before him. Spinoza risks being excommunicated from the society due to his studies in these subjects. He was even excluded from community. Yet he has a holistic structure. Spinoza, who tried to explain his whole idea based on the definition of God he took at the center of his philosophy, built the concept of miracle on this definition and understanding. As for the subject of prophecy, he tried to explain that prophecy is based on the holy text. At the same time, Spinoza associates prophecy and the subject of miracles with the divine law and expresses these concepts depending on the order of the absolute God. In our article, it will be explained that when Spinoza's philosophy is evaluated in the context of both causality and necessity, it produces a perception that excludes miracles. Spinoza's identification of prophecy and revelation with natural knowledge shows that he approaches these issues from a different perspective from the regular religious context. Arguing that divine knowledge and natural knowledge express the same reality and that every human being can reach natural knowledge, Spinoza's attempt to explain the revelation with natural knowledge differs from the views that glorify prophecy and try to include it in all areas of life. Because according to him, the prophet is only a guide for a good life and virtue, in the remaining cases, people will overcome the problems through their own judgment and by obeying the divine laws. Spinoza's philosophy on both prophecy and miracle will be studied descriptively in the current work.

Keywords: Spinoza, prophet, prophecy, miracle, religion

GİRİŞ

Spinoza düşüncelerinden dolayı geleneksel Yahudi cemaatinden tard edilmiş bir filozoftur. Bazı dini konuları ele aldığı *Teolojik Politik İnceleme*, onun tard edilmesinin altında yatan düşünceleri aktardığı en önemli eserdir. Bu eser ilk yayımlandığında Spinoza kendi adıyla yayımlanmamıştır. Hamburgi'de olmayan bir yayıncı tarafından sahte bir Henricum Künraht adıyla yayımlanmıştır. Şeytani bir kitap olarak algılanmış olan bu kitap, yayımlandıktan çok kısa süre içerisinde kim tarafından yayımlandığı hemen anlaşılmıştır (Spinoza, 2016, s. 9).

* Dr. Öğr. Üyesi, Bingöl Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Felsefe Bölümü, Bingöl, abdurrazakgultekin@gmail.com, ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-4832-3258>

Spinoza İbranice Baruch olan ismini cemaatten tard edildikten sonra Benedictus olarak değiştirmiştir. İsmi değiştirilmeden önce ailesi onu Bento diye çağırılmaktadır. Bu üç isim de *kutsanmış* anlamına gelmektedir (Spinoza, 2016, s. 10). İlginçtir ki Spinoza'nın adı kutsanmış olsa da kendisi felsefe tarihinde cemaat tarafından lanetlenmiş bir isim olarak anılmaktadır. Spinoza'nın aforoz edilirken cemaate karşı okunan metnin bir kısmı aşağıdaki gibidir.

“Ma'amad'ın ileri gelenleri, uzun süredir kötü düşüncelerini ve davranışlarını bildikleri Baruch de Spinoza'nın [...] İsrail Kavminden İhraç edilmesine ve kovulmasına karar vermişlerdir [...] ihraç ediyor, kovuyor, lanetliyor ve beddua ediyoruz. Gün içinde kahrolsun, akşam kahrolsun, yattığında kahrolsun, kalktığında kahrolsun, dışarı çıktığında kahrolsun, içeri girdiğinde kahrolsun, Tanrı onu hiçbir zaman bağışlamasın [...] yasa kitabında bulunan bütün lanetler onun üzerinde tutsün” (Spinoza, 2008, s. 13).

Adı kutsanmış kendisi lanetlenmiş Spinoza'nın lanetlenmesinin arkasında, dine dair görüşlerini aktardığı *Teolojik Politik İnceleme* adlı eserindeki din eleştirisi yatmaktadır. Bu eserde dile getirmiş olduğu *peygamber* (*prophet*), *peygamberlik* (*prophecy*) ve *mucize* (*miracle*) kavramları çalışmamızın temelini oluşturmaktadır. Spinoza *peygamber* ve *peygamberlik* kavramlarını *hayal gücü* (*imaginatio*) kavramı, Tabii bilgi ve ilahi bilgi kavramlarıyla açıklamaya çalışmaktadır. Spinoza peygamberliği insan merkezli bir bakış açısıyla değerlendirmektedir ve o hem *Etika* adlı eserinde hem de *Teolojik Politik İnceleme* adlı eserinde insanın Tanrı bilgisine vakıf olduğu sürece tam ve yetkin olduğunu belirtmektedir. Çalışmamızın temelinde yer alan ve nedensellik bağlamıyla açıklamaya çalışılan mucize kavramı da Spinoza tarafından zorunluluk kavramıyla açıklanmaya çalışılmıştır. Bunun yanında Tanrısal yasanın da konuyu açıklamakta önemli olduğu görülmektedir.

Çelebi'ye göre (2010, s. 49) monist, Tanrı merkezli düşünürlerin Tanrı ve varlık arasında ilişki kurmaları, sistemlerinin en problemlili yönüdür. Kanaatimizce Spinoza'nın da monist ve Tanrı merkezli sisteminde Tanrı kavramı ve tanımı felsefesinin en temel unsuru olarak görülmektedir. Hemen hemen her sorunun cevabı bu Tanrı tanımında ve kavramında yatmaktadır. Bununla birlikte Tanrı'nın ezeli ve ebedi oluşu ve onunla aynı anlamda görülen Doğa ve Varlık, peygamberlik ve mucize kavramlarının da anlaşılması için önem arz etmektedir. Ona göre Tanrı ya da Doğa (*Deus Sive Natura*) evrenin yegâne değişmez ve tek Tözü'nü ifade etmektedir. Bu yönüyle de ele alındığında evrenin yaratılmış olup olmaması sorunu ve yine Tanrı'nın iradesi sorunu konumuz açısından önem arz etmektedir.

Spinoza tüm felsefi sisteminin temeline yerleştirdiği Tanrı kavramıyla evreni açıklaması ve bir takım dini mülahazaları bu kavram ve zorunluluk fikri ile açıklamaya çalışması bazı insanların anlamayacağı durum olarak görülmektedir. Bu insanlara ve aklını hurafelere teslim etmiş olarak yaşayan insanlara bir uyarıda bulunmaktadır. Bunları yığınlar ifade eden Spinoza bu yığınların onun anlattığı konuları anlamayacağını düşünmektedir yazmış olduğu eseri okumamaları ve bu eseri görmezden gelmeleri gerektiğini söylemiştir (Spinoza, 2016, s. 51).

1. Spinoza Felsefesinde Varlık, Tanrı Veya Doğa

Kurgucu filozoflar, dünyayı açıklarken çokluğu birliğe indirgeyen bir yaklaşımla yola çıkmaktadırlar ve bu yönüyle dünyayı akılsal bir şekilde açıklama eğilimindedirler (Copleston, 1986, s. 19). Yukarıda da belirtmiş olduğumuz gibi Spinoza da evreni tıpkı kurgucu metafizikçiler gibi tek bir ilkeden hareketle açıklamaktadır.

Bütünlüklü ve özcü felsefesiyle hemen her sorunun cevabını bulacağımız Tanrı tanımından hareketle felsefe tarihinde sistem filozofları arasında sayılan Spinoza, felsefi sistemini Tanrı ya da Doğa kavramı üzerine temellendirmektedir. Bu sistem içerisinde Varlık tanımıyla da uyuşan Tanrı, tek olan Cevheri temsil etmektedir. Genel olarak varlığı ikiye ayıran Spinoza'ya göre var olanlar ya kendi kendisinin nedeni olma bağlamında vardır ya da var olmak için başka bir şeye ihtiyaç duymaktadırlar. “Var olan her şey ya kendisinde, ya da başka bir şeyde (*vel in se vel in alio*) vardır” (Spinoza, 2006a, s. 33). Bu düşüncesi ile kendisinden önceki kartezyen felsefenin en önemli temsilcisi olan Descartes'in varlık anlayışı ile Orta çağa hâkim olan dini temelli varlık anlayışına benzetilebilmektedir.

Varlık ayrımında kendi kendisine var olan şeyi Cevher olarak tanımlayan Spinoza “kendi başına var olan ve kendisi ile tasarlanan, yani kendisini teşkil edecek başka hiçbir fikrin yardımı olmaksızın

hakkında fikir edindiğimiz şey[i] cevher” olarak ifade etmektedir (Spinoza, 2006a, s. 31). Cevherde var olan ve kendi kendisine var olamayan ancak başka bir şeyde var olabilen şeyi Spinoza, Tavrı (*modus*) olarak ifade etmektedir. “Cevherin duygulanışına, başka deyişle kendi kendisine değil, başka bir şeyde var olan (*in alio*) ve ancak bu başka şey yardımıyla tasarlanan şeye tavrı diyorum” (Spinoza, 2006a, s. 32). Cevherle aynı anlamda kullandığı ve doğa ile tanımı örtüşen ve aynı anlamda kullanılan Tanrı’yı Spinoza, mutlak anlamda sonsuz ve ezeli ve ebedi olarak tanımlamaktadır. “Mutlak olarak sonsuz bir varlığa, yani sonsuz sıfatları olup başsız ve sonsuz (*ezeli*) özü bu sonsuz sıfatlarında her biriyle ifade edilmiş olan cevhere Tanrı diyorum” (Spinoza, 2006a, s. 32). Kendi doğası gereği var olan ve var olmaması düşünilemeyen şeyi Spinoza özgür olarak tanımlamaktadır. “Sırf kendi tabiatının zorunluluğu ile var olan ve etkinliği yalnız kendisi ile gerektirilmiş bulunan şeye hür diyorum” (Spinoza, 2006a, s. 32). Ona göre özgür olan tanımı gereği var olmak zorunda olan şey aynı zamanda başsız ve sonsuz olarak anlaşılmaktadır. “Başsız ve sonsuz (*eternel*) olan şeyin yalnızca tanımının zorunlu bir sonucu diye tasarlanması bakımından, varlığa başsız ve sonsuzluk (*eternité*) diyorum” (Spinoza, 2006a, s. 32). Cevher yani tanrı zorunlu olarak tanımı gereği var olmak zorundadır bu aynı zamanda Varlığında zorunlu olması anlamına gelmektedir. Çünkü Spinoza’ya göre Varlık, Tanrı ile aynı anlamda kullanılmaktadır. “[...] öyle ise mutlak olarak sonsuz olan Varlık yani Tanrı, [...] zorunlu olarak vardır” (Spinoza, 2006a, s. 42). Bu durumda Spinoza’nın “dünyayı dünya ile açıklayan” (Spinoza & Leibniz, s. 15) filozof olarak görülmesinin altında yatan düşüncenin yani mutlak anlamda Tanrı, Doğa ve Varlığın özdeşliği fikri gelişmiş olmaktadır.

Cevher, Tanrı ve onunla aynı anlamda Doğa Spinoza felsefesinde tanımı gereği zorunlu olarak vardır. Bu bağlamda hem kendi kendisinin nedeni olmak bakımından hür neden olarak anlaşılmaktadır hem de tanımı gereği zorunlu olarak anlaşılmaktadır. Etken neden olmak bakımından hürdür çünkü onun dışında onu eylemde bulunmaya sevk edecek herhangi başka bir şey yoktur. Ona göre “çünkü kendi tabiatının zorunluluğu ile yalnız Tanrı vardır ve (önerme 17) yalnız o kendi tabiatının zorunluluğuyla tesir eder; öyle ise (tanım 7) hür bir neden olan yalnız odur” (Spinoza, 2006a, s. 51). Bu durumda Spinoza’nın Varlık ve onunla aynı anlamda Tanrı fikri onun ontolojiden teolojiye geçişini de göstermektedir (Arıcan, 2004, s. 39).

Spinoza’ya göre Tanrı’nın bütün özelliklerini bir arada sıralamak gerekirse Tanrı her şeyin nedenidir bu yönüyle her şeyden önce gelmektedir. Ona göre Tanrı “her şeyin ilk ve etker nedeni olmak dolayısıyla, tabiatı bakımından her şeyden önce gelir” (Spinoza, 2006a, s. 53). Aynı zamanda “Tanrı her şeyin geçici değil, içkin nedenidir” ve “Tanrı’nın bütün sıfatları ezeldir” (Spinoza, 2006a, s. 54). Tanrı eserlerini meydana getirirken irade anlamda özgür olarak değerlendirilmemektedir. “Tanrı eserlerini irade hürlüğü ile meydana getiremez” çünkü “irade tabiatın başka şeylerinden ziyade Tanrının tabiatına ait değildir” (Spinoza, 2006a, s. 63). Bunun yanında şeyler olduklarından başka türlü olması mümkün olmayan şeyler olarak görülmektedir. “Şeyler Tanrı tarafından meydana getirildikleri tarzdan ve düzenden başka hiçbir tarzda ve düzende meydana getirilemezler” (Spinoza, 2006a, s. 64).

Spinoza Etika Adli eserinin Tanrı Hakkında olan bölümünün ek kısmında genel bir tekrar yaparak ek bölümde şu ifadeleri kullanmıştır:

“O zorunlu olarak vardır. Tektir. Sırf kendi tabiatının zorunluluğu ile vardır ve tesir eder (etki yapar). Her şeyin hür nedenidir ve şu ya da bu tarzda bu böyledir. Her şey Tanrıdadır ve ona bağlıdır, o derecede ki, onsuз hiçbir şey var olamaz ve tasarlanamaz. En sonra Tanrı her şeyi bir irade hürlüğüyle ya da mutlak keyif ve hevesle değil, mutlak tabiatının yani sonsuz gücünün eseri olarak önceden gerektirmiştir” (Spinoza, 2006a, s. 70).

Spinoza’nın Tanrı hakkındaki görüşleriyle paralel olarak gelişen vahiy ve mucize konuları da Doğanın Tanrı ile özdeşleştirilmesi ve yaratımdan sonra tekrar tekrar müdahaleci olmayışıyla ilişkilidir. Bu konuda Spinoza Panteizm vurgusu ile klasik kilise Teizminin evren ve Tanrıyı ayıran yaklaşımını eleştirmektedir. Kilise Teizminin ikide birde evrene müdahale eden Tanrısına karşın panteist anlayışla kurulmuş ve müdahale edilmeyen bir ahenk anlayışı geliştirmeye çalışmıştır (Spinoza, 2006b, s. 100). Spinoza’nın felsefesindeki panteistik yapı ve bu yapıyı izah şekli onun ateist olarak anılmasına da

neden olmuştur. Çünkü o “olgusal bir evrende zorunlu olarak olgu ile sınırlı bir dil kullanmıştır” (Çelebi & Birgül, 2016, s. 253).**

2. Peygamberlik, Peygamber Ve Vahiy

Spinoza’ya göre insanların tamamı hemen her davranışını belli başlı yasalara göre şekillendirmektedirler. Bunun için genel olarak tüm hayatları boyunca işleri istedikleri gibi gitmediği zaman birtakım hurafelere inanmak zorunda kalmaktadırlar. Sürekli bir dar boğaza düşen insanlar, bu sıkıntılardan kurtulmak için asıl yasalardan uzaklaşarak hurafenin pençesinde bulurlar kendilerini (Spinoza, 2016, s. 43). Ona göre insanları hurafelere sevk eden en önemli unsur korkudur. Spinoza, insanlar arasında en yetkin olanların bu hurafelerden uzak durup Tanrısal yasaların buyruğu altında hareket edenler olduğunu belirtmektedir. İnsan düşüncesinin en temel noktasını Tanrı kavramı ile belirleyen Spinoza, insan olmanın ilkesini de Tanrı’yı ve Tanrısal yasayı bilmeye bağlamıştır (Arıcan, 2001, s. 405). Ona göre insanları hurafenin pençesinden kurtaracak yegâne unsur akıldır. Çünkü ona göre hurafe “umut, kin, öfke ve hile [...] gibi kaynağını akıldan değil, yalnızca duygudan, hem de en güçlüsünden alır” (Spinoza, 2016, s. 45). İnsanlar bu hurafeden de ancak akıl ve Tanrısal yasa ile kurtulabilir.

Spinoza’ya göre bazı insanlar hurafeler ile diğer insanları kendi buyrukları altında tutmaya çalışmaktadırlar. Çünkü insanları belirli bir düzen altında ve emir altında tutmanın en önemli unsuru hurafelerdir. Ona göre “kalabalığı yönetmek için, hurafeden daha etkili hiçbir şey yoktur.” Hurafeler ile gerçek din ile uydurma din birbirine karışmış duruma gelmiştir. “Bu yüzden o, din maskesi altında, büyük bir kolaylıkla, bazen krallarına tanrılar gibi tapınmaya, bazen de insan türünün baş belalarınımışçasına onlardan nefret etmeye itilir” (Spinoza, 2016, s. 45). Din maskesi altında güç devşirmeye çalışan birtakım yöneticiler kendilerine köle olacak bir takım saf inanmış insanları yanıltmaktadırlar. Ona göre yöneticiler “din maskesi altında, kafası hala putperest hurafelerin pençesinde olan kalabalığı üstün gücü kullananlardan soğutmaya ve böylece her şeyi yeniden kölelik uçurumuna atmaya uğraşıyor” (Spinoza, 2016, s. 46). Spinoza din adına konuşanların kendi menfaatleri uğruna dini yozlaştırdıklarını düşünmekte ve onların hurafeler ile dini bir tiyatroya benzettiğini düşünmektedir.

“Tanrısal dini yayma sevgisi, hırs ve iğrenç bir açgözlülüğe dönüştü; hatta tapınak bile yozlaşarak bir tiyatro olup çıktı; orada dinlenenler artık din bilginleri değil, hatiplerdi. Bunların tamamının arzu ettiği şey de, halkı bilgilendirmek yerine, önlerinde hayranlıkla diz çöktürmek, fikirlerini paylaşmayanlara herkesin önünde saldırmak, yalnızca yeni ve alışılmamış şeyler öğretmekti” (Spinoza, 2016, s. 47).

Hurafeler ile toplumu belirli bir dizayn içerisine sokmaya çalışan birtakım insanların amaçlarına hizmet eden din ile gerçek din arasında ayırım yamaya çalışan Spinoza’ya göre asıl din, kutsal metinde anlatılardan yola çıkılarak Tanrısal yasa ile belirlenmiştir. Bu durumda dinin en önemli unsuru olarak görünen Peygamber ve vahiy konusu da kutsal metin yardımıyla anlaşılacaktır. Dini tiyatroya dönüştüren ve dini yozlaştıran insanların tabii bilgiyi görmezden gelmeleri ve doğal yasanın hakikatini göz ardı etmeleri insanların yalnızca kendilerine uyduklarında huzura ereceklerini söylemeleri akli kullanılmayan ve âtil duruma sokan bir eğilime sürüklemiştir. O Vural’a göre (2013, s. 72) dinin aslımı değil dinlerin peygamberlik, vahiy ve mucize anlayışlarını reddetmektedir. Çünkü Spinoza’ya göre peygamberlik teolojik bir mesele olup insan bilgisini aşmaktadır.

Ona göre peygamberlerin bilgisi, vahiy bilgisidir ve hayal gücünden kaynaklanmaktadır. Peygamberlerin otoritesi erdem ve hayat tarzıyla ilgilidir. Bunun dışındaki hiçbir fikri insanları tam olarak ilgilendirmemektedir. “Peygamberlerin otoritesi yalnızca hayat biçimine ve gerçek erdeme ilişkin sorunlarda büyük bir ağırlığa sahiptir. Geri kalanlara gelince, fikirleri bizi pek ilgilendirmez” (Spinoza, 2016, s. 48).

** Spinoza’nın birbirine zıt göndermelerde bulunmuş ve bu göndermeler, onun bu zıtlıklarla anılmasına neden olmuştur. Bunun ana nedeni sistemdeki kavramları kendine göre tanımlamasıdır. Bu yapının benzeri David Hume2da da görülmektedir. Çelebi’ye göre Hume “kendisine ilişkin birçok karşıt görüşün ileri sürüldüğü bir filozoftur. Bunun ana nedeni olarak filozofun metodolojik ve terminolojik farklılığı gösterilebilir” (2011, s. 26).

Her insan kendi aklını kullanarak asıl adalet ve erdem konularına ulaşabilmesi gerekmektedir. Çünkü Spinoza “Tanrı’nın vahyedilmiş sözünün, belli sayıdaki kitaptan ibaret olmadığını, peygamberlere vahyedilmiş olan Tanrısal zihne ilişkin basit bir kavramda yattığını” belirtmektedir (Spinoza, 2016, s. 49). Bu durumda Tanrısal zihni ve tanrısal yasayı keşfedenler mutlak anlamda hakikati de keşfedeceklerdir. Bu hakikat de itaatten başka aklı kullanmayı gerektirir çünkü “vahyedilmiş bilginin itaatten başka hedefi yoktur” (Spinoza, 2016, s. 49).

Spinoza’ya göre insanların yaratılışları bir birlerden farklı olduğu için birisini dine sevk eden bir durum diğerini oldukça gülünç duruma sokabilir. Bu yüzden insan konusunda insanları kanaat özgürlüğü olması gerekmektedir. Bu vesile ile insanlar kendi mizaçlarına göre inançlarını temellendireceklerdir. “Çünkü, ancak böylece, herkes temiz ve özgür bir yürekle Tanrı’ya itaat edebilecek, yalnızca adaletle yardımseverliğin herkes için bir değeri olacaktır” (Spinoza, 2016, s. 50). Bu bakımdan değerlendirildiğinde Tanrı’nın tüm ulusların yüreklerine Tanrı sevgisi ve hayırseverlik diye adlandırılacak iki erdemin tohumlarını saçmış olduğu görülmektedir. Bu durumda herkes hiçbir eğitim almadan sırf kendi aklını kullanarak iyi ve kötüyü ayırt edebilecek durumdadır (Akal, 2016, s. 55).

Spinoza’ya göre peygamberlik insanlara Tanrı tarafından verilmiş olan kesin bilgi olarak görülmektedir. Bu kesin bilgiyi de peygamberler ona ulaşamayacak sıradan insanlara aktarmaktadırlar. “Peygamberlik ya da vahiy, bir şey hakkında Tanrı’nın insanlara açıkladığı kesin bilgisidir. Peygamberse, Tanrı’nın vahyi hakkında kesin bilgiye ulaşamayacak durumda olanlar, bu yüzden de ancak sıradan inançla ona sarılabilenler için vahyi dile getiren kişidir” (Spinoza, 2016, s. 53).

Spinoza peygamberliği tabii bilgi ile Tanrısal bilgi bağlamında ele almaktadır. Ona göre peygamberlik tabii bilgidir. Çünkü ona göre tabii ışıkla elde edilen bilgiler ancak Tanrı’nın sonsuz kararı ve yaratımından meydana gelmektedir. Bu yönüyle peygamberlik tamamen teolojik bir konu olarak görülmektedir (Vural, 2013, s. 72). Tabii bilgi ile tanrısal bilgi arasında ayırım yapan Spinoza’ya göre tabii bilgi aslında Tanrısal bilgiyle aynı şeyi ifade etmektedir. Ancak aralarında tek fark Tanrısal bilginin, tabii bilginin sınırlarını aşmasıdır. Bu yönüyle insan doğasının yasalarına dayanmamaktadır. Bu bağlamda değerlendirildiğinde çıktığı kaynak ve içerdiği kesinlik bakımından ikisi arasında hiçbir farkın olmadığını savunan Spinoza’ya göre “tabii bilginin peygamberlik bilgisinden hiçbir eksiği yoktur” (Spinoza, 2016, s. 54).

Tanrısal bilginin tabii bilgiden farkının olmadığını savunan Spinoza Peygamberlere farklı bir zihinsel durum atfetmenin de doğru olmadığını düşünmektedir. Çünkü onlar da bedensel olarak insanlar gibi oldukları halde nasıl olurda normal insanlardan farklı bir zihinsel duruma sahip olabilirler bu durum kabul edilir değildir. Bu yüzden de tabii bilgi ile tanrısal bilginin birbirinden farklı olmayacağını düşünen Spinoza “Peygamberlerin bir insan bedenine sahip oldukları halde bir insanın zihnine sahip olmadıklarını ve bu yüzden duygularıyla bilinçlerinin bizimkinden bütünüyle farklı bir mahiyet”te olmaması gerektiğini vurgulamaktadır (Spinoza, 2016, s. 54).

Peygamberler Tanrısal bilgiyi açıkça ifade ederek insanlara doğru yaşam ve erdemi anlatmaktadırlar ancak bundan sonra peygamber gelemeyeceğine inanıldığı için kutsal metinlerden yola çıkarak doğru yola ulaşmanın yönteminin bulunması gerekmektedir. Ancak bununda birtakım sakıncaları bulunmaktadır. Çünkü kutsal metinler yoluyla bazı insanlar peygamberlerin açıkça belirtmediği konularda kendilerince birtakım söylemler geliştirmektedirler. Bu durumda Spinoza kendince bir önlem olarak “kendilerinin açıkça bildirdikleri dışında, peygamberlere hiçbir şey yakıştırılmamalı ya da böyle sorunlar üstüne hiçbir yargıda bulunulmamalıdır” (Spinoza, 2016, s. 55). Bu durumda Spinoza kutsal metinde geçen ve peygamberlik ile ilgili olduğu söylenen hemen her şeyi kabul etmemek gerekmektedir. Onun için temelde kriter olmak zorundadır. O kriter de Tanrısal bilginin tabii bilgiyle çelişmediğinin anlaşılmasıdır. Şayet eğer bu iki bilgi birbirleriyle çelişiyorsa söz konusu durumda bir tür eksiklik veya yanlışlığın olduğu bilinmesi gerekmektedir.

Peygamberler kutsal kitaptan anlaşıldığına göre Tanrı’nın vahyini bazen sözler bazen görünüm ve bazen de hem görünüm hem sözler ile almaktadırlar. Söz konusu vahiy durumları bazen gerçek olarak algılanırken bazen de hayal ürünü olarak anlaşılmaktadır. “Çünkü o sırada, uyanırken bile hayal gücü çalıştığı için, peygamber açıkça sözler işittiğini ya da bir şey gördüğünü sanıyordu” (Spinoza, 2016, s. 55). Bunun yanında ona göre peygamberlere gelen vahiy onların yaratılış mizacına

göre değişiklik göstermektedir. “Bedensel özellikleriyle hayal gücünün durumuna ve daha önce benimsemiş olduğu fikirlere göre, her peygamber için vahyin kendisi de değişiyordu” (Spinoza, 2016, s. 70). Peygamberlerin fitratlarına göre vahyin gelme tarzını anlatan Spinoza aşağıdaki belirtildiği şekilde vahyin inme tarzlarının olduğunu kutsal kitaptan çıkarmaktadır. Peygamberlerin bedensel özelliklerine göre değişen vahiy onların hayal güçlerine göre de değişiklik göstermektedir.

“Peygamberin huyuna göre bu değişiklik şöyle gerçekleşiyordu: Şen şakrak bir adamsa, ona zaferler, barış ve daha genel olarak da insanları neşelendiren her şey vahyediliyordu. Gerçekten de böyle insanlar bu tarz olayları hayal etmeye alışkındır. Tersine peygamber hüznü bir adamsa, ona savaşlar, azap ve her türlü bela vahyediliyordu. Böylece, peygamberin bağışlayıcı, yumuşak huylu, öfkeli, ciddi, vs. bir insan olmasına göre, şu vahye değil de daha çok bu vahye yatkınlığı söz konusu oluyordu. [...] Hayal gücüne göre de şöyle değişiyordu: Peygamber incelikli bir insansa, tanrısal zihni de yine incelikli bir tarzda algıyordu; kafası karışıkta, karışık bir tarzda [...] Aynı biçimde, daha genel olarak görüntüler aracılığıyla dile getirilen vahiyler söz konusu olduğunda da şunlar gerçekleşiyordu: Peygamber kırsal bölgeden geliyorsa, öküzler ve inekler görüyordu. Bir askerse, ordu komutanları görüyordu. Sarayda yaşıyorsa, kralın tahtını ve benzer başka şeyleri görüyordu. Sonra vahiy, peygamberlerin çeşidi fikirleri uyarınca da değişiyordu” (Spinoza, 2016, s. 70).

Yukarıdaki alıntıdan yola çıkarak Tanrısal bilgiyi aktarma noktasında Tanrı'nın kendisine has sabit bir yönteminin olmadığı ortaya çıkmaktadır. O peygamberlerin bilgi derinliği ve genel beden ve ruh yapısına göre farklı üslupla bilgi aktarmaktadır. “Tanrı'nın kendini dile getirme açısından özgün bir üsluba sahip olmadığı kolayca görülür. Tersine, Tanrı yalnızca peygamberin bilgisinin derinliği ve yeteneği oranında zarif, özlü, ciddi, kaba, sözü uzatan ya da karanlık bir üsluba sahip olabilir” (Spinoza, 2016, s. 72).

Spinoza'ya göre Hz. Adem'den başlayarak kutsal kitapta bahsedilen bütün peygamberlere Tanrı bazen rüya vasıtasıyla bazen de melek vasıtasıyla vahiy göndermiştir. Tanrısal bilgiyi hayal güçlerinin yardımıyla kavrayan peygamberler anlama yeteneğinin dışına da çıkabilmektedirler. Bununla birlikte yine peygamberler kendilerine bildirilen “her şeyi meseller ve bilmecelerle kavrayıp öğrettiler; ruhsal olan her şeyi de bedensel olarak dile getirdiler” çünkü bu durum hayal gücünün yapısına daha uygun olarak görülmektedir (Spinoza, 2016, s. 65-66).

Peygamberlik ve peygamber tüm dinlerde önemli olarak görülmektedir. Dinlere göre peygamberler “insanlığın yolunu aydınlatmak için çeşitli milletlere gönderdiği seçkin insanlardır” olarak anılmaktadır (Vural, 2013, s. 54). Kuran'ı Kerimin Yunus suresine göre Allah her kavme uyarması için bir peygamber göndermiştir. Buradan yola çıkarak peygambersiz bir kavmin olmadığı ortaya konulmaktadır. Spinoza da peygamber ve peygamberliği kutsal kitapta geçen hemen her peygamberden bahsederek anlatmaya çalışmıştır. Ancak bazı peygamberleri diğer peygamberlerden bazı özellikleri bakımından ayırarak değerlendirildiği görülmektedir. Örneğin en bilge peygamber Hazreti Musa olarak görülmektedir. Çünkü Hazreti Musa Tanrısal yasaları Tanrı'nın iradesi ve emri olarak anlamış ve bu şekilde öğretmeye çalışmıştır. Yine Hazreti İsa Tanrısal bilgeliğin insanda müşahhaslaşması olarak görülmektedir. İsa hem peygamber hem de Tanrının ağzı olarak anlaşılmaktadır (Spinoza, 2016, s. 59).

Spinoza peygamberler konusunda onların kutsal metinden alıntıyla birtakım özellikleri bakıp insani olduklarını ve hayal güçlerinin diğer insanlara göre daha gelişmiş oldukları vurgulamaktadır ve onlar için akıllı bir zihne ihtiyaç olmadığını belirtmektedir. Ona göre “öyleyse peygamberlik yapmak için daha yetkin bir zihne değil, yalnızca daha canlı bir hayal gücüne” ihtiyaç bulunmaktadır (Spinoza, 2016, s. 59). Peygamberler Tanrı'nın kararlarını ilettikleri için hayal gücü olarak Tanrısal zihni ifade edebilir ancak bu zihin normal insanların zihnine de kazanmıştır. Bu durumda normal insanlar da Tanrısal zihni kavrayabilirler (Spinoza, 2016, s. 65).

Peygamberlerin hayal gücünün yetkin olduğunu belirten Spinoza'ya göre peygamberler sırf Tanrısal bilgiye ulaşma noktasında gerçek ya da hayali bir takım sözel durumlarla karşı karşıya kalmaktadırlar ancak bu durum onları daha akıllı bireyler haline getirmemiştir. “Peygamberlik hiçbir zaman peygamberleri daha bilgili yapmadı. Tersine onları önyargıları içinde bıraktı. Bu yüzden, salt spekülâtif konularda peygamberlere inanmak zorunda değiliz” (Spinoza, 2016, s. 73).

Kutsal kitaptan alıntılanarak bazı konularda peygamberlerin Tanrı'nın sonsuz olduğunu ve bir yerde değil her yerde olduğunu, her şeyi bildiğini göz ardı ettiklerini göstermeye çalışan Spinoza'ya göre bazı durumlarda anlatılar Tanrı'yı antropomorfik (insanbiçimci) bir yapıda göstermeye çalışmaktadır. Bu durumda hem peygamberlerin bilgi konusunda eksik, anlama yetenekleri bakımından kısıtlı hem de anlatıların bazı konularda saçma olduğunu belirtmektedir. “Tanrı Musa'ya, İsraililer'in kendisine itaat edeceğini söylediği halde, o bunu kuşkuyla karşıladı ve şu cevabı verdi ya bana inanmazlarsa, sözümü dinlemezlerse?” (Spinoza, 2016, s. 76). Bu durumda sanki Musa'ya gelen vahyin insanları tanımayan ve ne yapacaklarını bilmeyen bir Tanrı tarafından gelmiş gibi algılanmaktadır. Oysa Tanrı her şeyi bilendir. Benzer bir olay Adem konusunda da yaşanmaktadır. Adem'in cennete gezinirken yapmaması gereken bir şeyi yaptıktan sonra Tanrı'dan kaçınması olayında Ademin sanki Tanrı'nın göremediği ve bilmediği bir şey varmış gibi davranması onun Tanrı'yı tam olarak bilmediği veya kavradığını göstermektedir. “Gerçekten de Adem, Aden bahçesinde dolaşan, onu çağıran ve nerede olduğunu soran Tanrı'yı işitti ya da işittiğini sandı. Sonra Tanrı, onun utancını görünce, yasak ağacın meyvasını yiyip yemediğini sordu. Demek ki Adem, her şeyin yaratıcısı olması dışında, Tanrı'nın başka hiçbir özneliğini tanıyamıyordu” (Spinoza, 2016, s. 75). Tüm bu anlatılardan yola çıkan Spinoza'ya göre “öyleyse şu sonuca varıyoruz: Peygamberlere yalnızca vahyin hedefi ve özü konusunda inanmak zorundayız. Geri kalanlar konusunda, her insan kendisine uygun gelen şeye inanmakta özgürdür” (Spinoza, 2016, s. 80).

Spinoza'ya göre Tanrısal bilginin temelini adalet ve yardımseverlik oluşturmaktadır. Tabii bilgi ile buna ulaşılabileceğini söyleyen Spinoza'ya göre yukarıda da belirtildiği gibi her insana kanaat özgürlüğü ve inancın temellerini mizacına göre yorumlama gücü bırakılması gerekmektedir. Bunun yanında inancı yaptıkları ile belirlenmesi gerekmektedir. İnsan ancak bu şekilde temiz ve özgür bir yürekle Tanrı'ya itaat edebilecektir. Aynı zamanda bu durumda Tanrısal bilgeliğin temeli olan adalet ve yardımseverliğin değeri olacaktır (Spinoza, 2016, s. 50). Bu durumda peygamberlere erdem ve ahlaki yaşam dışında herhangi bir konuda ihtiyaç bulunmamaktadır. “Tanrı insanlardan, tanrısal adaletin ve yardımseverliğinin bilgisinden başka bilgi istemedi” (Spinoza, 2016, s. 212). Çünkü ona göre geri kalan her konuyu aklını kullanan her birey, tabii bilgi ile yakalayabilecektir.

3. Tanrısal Yasa Ve Mucize

Yasa sözcüğünde temelde birbirinden ayrı iki anlamın olduğunu söyleyen Spinoza göre bu iki yasa insani ve Tanrısal olarak ifade edilmektedir. “İnsani yasadaki insan hayatı ve devletin güvenliğine hizmet eden yaşama usulünü anlıyorum. Tanrısal yasadaki ise yalnızca en üstün yararı, yani gerçek Tanrı bilgisini ve sevgisini gözetken yasayı anlıyorum” (Spinoza, 2016, s. 97). Spinoza Tanrısal yasanın en üstü yararı gözettiğinden dolayı söz konusu yasayı Tanrısal olarak adlandırdığını belirtmektedir.

İnsan varlığının en iyi parçasının insanın anlama yeteneği olduğunu düşünen Spinoza'ya göre en yüksek yararın da anlama yeteneğini geliştirmek olduğunu belirtmektedir. “Kuşkusuz her şeyden önce anlama yeteneğimizi elden geldiğince mükemmelleştirmeye uğraşmalıyız. Çünkü en üstün yararımız onun mükemmelliğinde yatar” (Spinoza, 2016, s. 97). Anlama yeteneğinin tabii yasayı keşfetmekle ilişkili olduğu da göz önüne alındığında aslında Tanrısal yasa, tabii yasayı temsil etmekte ve tabii yasayı da anlama yeteneğimizin sayesinde elde edebilmekteyiz. Ona göre insanların Tanrı hakkındaki bilgisi ne kadar mükemmel olursa anlama yeteneği de o kadar gelişmiş olacaktır ve Tanrı'nın özünü ve mükemmelliğini o ölçüde kavramış olacaktır. Tanrısal yasanın mükemmelliğine vakıf olan insan bu vesile ile kendi mükemmelliğini de arttırmaktadır (Spinoza, 2016, s. 98).

Peygamber ve peygamberlik konusunu kutsal metinden alıntılarla açıklamaya çalışan Spinoza'ya göre vahiy Tanrısal bilgiyi ifade etmektedir. Bunun yanında tabii bilgi ile de aynı şeyi temsil etmektedir. Tabii bilgi insan aklı ile ulaşılabilen Tanrısal yasayı temsil etmektedir. Bu yönüyle tabii bilgiye vakıf olan insan peygamberin ifade etmiş olduğu bilgiye anlama yetisinin güçlendirilmesi ve iyileştirilmesi sayesinde ulaşmış olacaktır.

Spinoza'ya göre tabii Tanrısal yasa evrensel olarak değerlendirilmektedir. Aynı zamanda bu yasa tüm insanlar için ortak olarak anlaşılmalıdır. Bunun yanında tabii Tanrısal yasa sadece insan tabiatının incelenmesinden yola çıkılarak anlaşılmalıdır. Sadece insan anlaşılabilir olarak ortaya çıkarıldığı için bu tabii yasa hakkında tarihsel anlatılar çok fazla bir malumat sağlamamaktadır. Çünkü Tabii Tanrısal

yasa Tanrı sevgisini gerektirir ve bu da ancak Tanrı bilgisinden meydana gelmektedir. Tabii Tanrısal yasa sadece kendisine ulaştıracak konuları önemsemektedir bunun dışında herhangi bir yararın peşinde değildir. Çünkü Tanrısal yasanın peşinde koştuğu yegâne şey sonsuz mutluluk ve mükemmellik olan Tanrı sevgisi ve bilgisidir. Bu durumda Tanrısal yasa salt kendisi için ortaya çıkmış başka bir amacı olmayan bir yasadır (Spinoza, 2016, s. 99-100).

Mucize konusunun nedeni bilinmeyen tesadüfi şeyler olarak (Davies, 1982, s. 107) anlaşılmasına karşın Spinoza Tanrı iradesinden bağımsız bir olayın ve hatta tesadüfi olayların olmayacağını ifade etmektedir. Tanrı'nın iradesi Tanrı'nın tabiatından çıkarılabileceğini savunan Spinoza'ya göre Tanrı iradesi ve Tanrısal anlama yeteneği aklımızın sınırları açısından birbirinden ayrılmaktadır. Çünkü Tanrı iradesi ve anlama yeteneği temelde aynı şeyi ifade etmektedir. Üçgenin doğasını düşündüğümüzde onun tabiatının Tanrısal tabiat tarafından içerildiği dikkate alındığında bu durumda Tanrı'da üçgen idesinin olduğunu veyahut tanrı'nın üçgenin doğasını anladığını ifade etmiş olmaktadır. Ancak Tanrısal tabiat, üçgenin tabiatını Tanrısal tabiatın izin verdiği ve sınırlarını belirlediği ölçüde içermektedir. Çünkü üçgenin tabiatı üçgenin kendi özünün ve tabiatının zorunluluğundan dolayı gelişmemiştir. Bununla aynı şekilde üçgenin tüm özelliklerinin ve özünün zorunluluğu üçgenin kendi tabiatından değil Tanrısal tabiatın zorunluluğundan ileri gelmektedir. Bu tanrısal tabiat aynı zamanda anlama yeteneğini de ifade etmektedir. Bu bağlamda düşünüldüğünde Tanrı'nın anlama yeteneğini aynı zamanda Tanrı'nın iradesi olarak anlamamız gerekmektedir. Böylece “Tanrı açısından, üçgenin üç açısının iki dik açıya eşit olmalarını Tanrı sonsuzca istedi ve buna karar verdi ya da Tanrı bunu anladı dediğimizde, tek ve aynı şeyi dile getirmiş oluruz. Bundan çıkan sonuç şu: Tanrı'nın ileri sürdükleri ya da karşı çıktıkları her zaman sonsuz bir zorunluluk ya da gerçeklik içerir” (Spinoza, 2016, s. 100). Tanrı iradesi değişmeyeceğinden Tanrısal yasanın da değişmeyeceği görülmektedir. Bu durumda meydana gelen her şeyin zorunluluk gereği meydana geldiği görülmektedir (Karademir, 1989, s. 146).

Tanrısal yasanın bilgisine sahip olmayan ve anlama yeteneği gelişmemiş insanlar nedeninin bilinmediği olaylar meydana geldiğini gördüğünde bunu Tanrı'nın işi olarak isimlendirmişlerdir. Mucize kavramı mucize olayını deneyimleyen insanların bu deneyim esnasında nedeninin bilinmediği durumlara tekabül etmektedir (Swinburne, 2008, s. 45). Bu durumun da aslında kavrama yeteneğinin gelişmemiş olmasına bağlayan Spinoza'ya göre kavrama yeteneği gelişmemiş ve anlama yeteneği olgunlaşmamış olan insanlar daha önce meydana geldiğini görmediği bir durumla karşılaştığında Tanrı'nın tabiatının ne kadar kuvvetli olduğunu fark edip meydana gelen olayın da ancak bu şekilde Tanrının gücü ve esirgeyiciliği çerçevesinde meydana gelmiş olaylar olarak görmekteyiz. Bu olay Tanrı'nın kudretini açıklayacak çok önemli bir hadise olarak görmekteyiz. Ona göre bunlar “Tanrı'nın varlığını bu olgudan daha iyi kanıtlayamayacağına karar verir”ler (Spinoza, 2016, s. 118). Oysa mucizeleri doğal nedenlere bağlı açıklamaya çalışan kişiler bunlara göre Tanrı'yı veyahut onun esirgeyiciliğini reddetmekle suçlanmaktadır. Bu yüzden Spinoza'ya göre sıradan insanlar “tabiatın alışılmamış işlerini Tanrı'nın işi ya da mucizesi diye adlandırır” (Spinoza, 2016, s. 119). Bunun yanında insanlar mucize konusunu genellikle Tanrı'nın evrene müdahalesi olarak düşünmektedirler. Ya da Tanrı'nın doğal yasalarının askıya alması olarak görme eğiliminde oldukları da bilinmektedir (Şimşek, 2016, s. 1116).

İlk Yahudi toplularda görülen paganları görünür tanrılardan görünmez olana tapınma noktasında ikna etmek için mucize konusunu kullandıkları görülmektedir. Birtakım insanlar mucize konusuna o kadar çok yatkındır ki bunu kendileri adına bir çıkar unsuru olarak görmekteyiz. Bu insanlar Spinoza'ya göre ya sofuluk kaygısından ya da tabii bilimleri reddetme duygusundan dolayı tabii nedenler konusuna oldukça keskin bir şekilde karşı çıkmaktadırlar. Bu insanlar haklarında çok az şey bildikleri şeyler konusunda şaşkınlığa düşmek istemeleri Tanrı'ya karşı hayranlığını gizlemeden hayretle tapınmak isteklerinden kaynaklanmaktadır. Bunun yanında her şeyi Tanrı'ya bağlayarak onun hakimiyeti dışında bir şey olmadığını gösterip onun iradesi dışında bir şeyin gerçekleşmesinin mümkün olmayacağını düşünmesi yatmaktadır (Spinoza, 2016, s. 119).

Yukarıda sayılan nedenler ve daha birçok durumlardan dolayı mucize konusu tabiatın kuralları dışına çıkan olaylar olarak ele alan ve bunları Tanrı'nın varlığını ispat etmek için kullanan insanları eleştiren Spinoza'ya göre yukarıda ifade edildiği gibi Tanrısal yasaya aykırı tabiatın düzeninin dışına çıkacak hiçbir şey gerçekleşmemektedir. Çünkü ona göre tabiat “sabit, değişmez, sonsuz bir düzene sahiptir”

(Spinoza, 2016, s. 119). Bunun yanından Spinoza'ya göre mucizeler Tanrısal özle ve Tanrı'nın varoluşuyla ilgili değildirler. Çünkü ona göre Tanrısal öz, Tanrı'nın varlığı ve esirgeyiciliği tabiatın değişmez ve sabit ilkeleriyle daha iyi kavranmaktadır. Spinoza kutsal kitabın da genel olarak Tanrı'nın kararından, esirgeyiciliğinden bahsederken tabiatın düzen ve sonsuz yasaların zorunluluğunu anlattığını ifade etmektedir (Spinoza, 2016, s. 119-120). Oysa düşünce tarihinde mucize bundan çok daha farklı bir şekilde anlam bulmaktadır. Spinoza'nın felsefi sistemiyle çelişmiş olsa da genel olarak mucizenin üç farklı yönü bulunmaktadır. İlk Tanrı'nın bir faaliyeti olarak görülmektedir, ikinci olarak mucizenin insanların alışkanlıklarına uymayan durumlar olarak gerçekleştiği düşünülmektedir üçüncü olarak da mucize dini bir öneme sahiptir (Topaloğlu, 2011, s. 27).

Yukarıda tabii yasadın yola çıkarak tabiat bu yasanın dışına çıkabilecek bir şeyin olmayacağı ifade edilmişti. “Bu durumda tabiatın onun evrensel yasalarına aykırı hiçbir şey olamaz. Hatta onun yasalarıyla uyum olmayan ya da onlardan kaynaklanmayan bir şey de olamaz. Çünkü her şey Tanrı'nın sonsuz iradesi ve kararıyla olup biter” (Spinoza, 2016, s. 120). Tabiatın hepsini bilmesek de olup biten her şey belirli bir zorunluluk çerçevesinde gerçekleşmektedir ve bu zorunluluk ve belirlenmişliğin dışına çıkacak bir durumun olması mümkün değildir. “Tabiatın gücü ve erdemi Tanrı'nın gücü ve erdemidir; tabiatın kurallarıyla yasaları Tanrı'nın kararlarıdır. Öyleyse şuna kesinlikle inanmak gerekir: Tabiatın gücü sonsuzdur ve yasaları da tanrısal anlama yeteneğinin kapsayacağı her şeye uzanacak kadar genişir” (Spinoza, 2016, s. 121). Şayet böyle olmasa Tanrı'nın gücü konusunda tereddüde kapılıp onun güçsüz bir varlık olduğu yanlışlığına düşülecektir.

Tabiatın tabiatın yasaları dışında bir şey gerçekleşmeyeceğini bildiğimizden hareketle Spinoza'ya göre eğer bir şey nedeni bilinmediği halde meydana geliyor ve biz bunu mucize olarak adlandırıyorsak bunun zorunluluk gereği bu tabiat yasalarına uygun olması gerekmektedir. Yani şayet mucize tabiat üstü bir şey olarak görülse bile yine tabiatın yasalarına uygun olması gerekecektir ki bu durumda Tanrı'nın sabit ve değişmez yasalarını engellemesi gerekecektir. Oysa Tanrısal yasanın yukarıda değişmez ve sabit olduğu ifade edildiği için bu durumda mucize bu yasalara uygun bir şekilde meydana gelmiş ancak nedeni tam olarak bilinmeyen bir şey olarak görülmektedir. Şayet kutsal kitapta eğer bir mucizeden söz ediliyor ise bu durum insanın anlama yeteneğini aştığından dolayı bu şekilde ifade edilmiştir. Yoksa Tanrısal yasanın dışına çıkan bir durum olarak görülmemesi gerekmektedir. “Çünkü mucize tabiatın dışında değil içinde ortaya çıkar. Öyleyse, mucize tabiat üstü sayılsa bile, yine de zorunlu olarak tabiatın düzenini engellemesi gerekir. Oysa biz o düzeni, Tanrı'nın kararları uyarınca, sabit ve değişmez olarak kavriyoruz” (Spinoza, 2016, s. 124). Tanrı mükemmel olduğu için onun yasalarının da mükemmel olması gerekmektedir. Bu durumda mükemmel olan değişmemesi gerekir ve herhangi bir şey tarafından engellenmemesi gerekir (Tresky, 2004, s. 3).

Spinoza mucize konusunda bir insanın mucize gösterse bile bu onun gerçek bir peygamber olduğunu göstermediği gibi onun doğru ve mutlak olan Tanrıya ulaştırmayabileceğini belirtmektedir. Çünkü mucize olarak adlandırılan bazı durumları sahtekârlar da kullanmaktadırlar. Sırf bu durumdan dolayı kutsal metinde Musa'nın mucize gösteren birisinin öldürülmesi gerektiğini belirtmektedir. “Musa mucizeler gerçekleştirse bile, sahtekâr bir peygamberin öldürülmesini emreder. Gerçekten de şöyle diyecektir: (hatta) Söz ettiği belirti, şaşılmalı olay gerçekleşse bile, (yine de) o peygamberi ya da düş göreni dinlememelisiniz. Tanrınız [...] sizi sınamaktadır. (Öyleyse) O peygamber ya da düş göreni öldürülecek, vs. Bu sözlerden açıkça çıkan sonuca göre sahte peygamberler de mucizeler gerçekleştirebilirler” (Spinoza, 2016, s. 124). Buradan çıkan sonuca göre mucizeler ne peygamberin hakiki peygamber olduğunu göstermektedir ne de bunlar Tanrı'nın tabiatının dışında bir şey olarak anlaşılmaktadır. Kutsal metinde mucizelerin peygamberin hakiki bir peygamber olduğunu göstermediği gibi Tanrı hakkında da gerçek ve hakiki bilgi içermediğini belirtilmektedir. Spinoza'ya göre “Kutsal Kitap'ta da açıkça ortaya çıktığı gibi, mucizeler, Tanrı hakkında gerçek bilgiye ulaştırmaz ve Tanrı'nın esirgeyiciliğini açıkça göstermezler” (Spinoza, 2016, s. 125). Bununla birlikte tabiatı aykırı olan şeyler saçmadır. Ona göre “Tabiatı aykırı olan her şey akla aykırıdır ve akla aykırı olan da saçmadır. Bu yüzden de reddedilmelidir” (Spinoza, 2016, s. 128). Bu bağlamda düşünüldüğünde Dünyanın akıl tarafından kavranılabilir olduğundan yola çıkan Spinoza evrendeki nedenselliğin aklın nedenselliği olduğunu iddia etmiştir (Scruton, 2002, s. 47). İnsanların akıl ile Tanrısal yasayı yakalamasının ancak sürekli hazır ve nazır olmasına bağlı olduğunu düşünen Spinoza

ancak bu şekilde Tanrısal yasanın içkin bir nedensellik bağlamında kavranabileceğini savunmaktadır (Balanuye, 2016, s. 228).

Tabiatta olup biten her şeyi Tanrısal yasa gereği gerçekleştiğini savunan Spinoza'ya göre şayet Kutsal Kitapta bu yasanın dışında gibi görünen bir şeyin gerçekleştiğine rastlanırsa bu durumlar üzerinde durulmaması gerekmektedir yapılması gereken tek şey her şeyin tabiatın zorunluluğu gereği işlendiğine inanmaktır. “Kutsal metinlerde nedenleri belirlenemeyecek ve tabiatın düzeni dışında, hatta ona karşı gelişmiş gibi görünen şeylere rastlanırsa onların üzerinde durulmamalı. Tersine, gerçekten olup biten şeylerin tabii bir biçimde olup bittiğine inanmak gerekir” (Spinoza, 2016, s. 127). Çünkü kutsal metinlerde amaç insanların itaat etmesini sağlamak olduğundan şeyleri tabii nedenlerle açıklama zorunluluğu bulunmamaktadır. Zaten kutsal metinlerin böyle bir görevi de yoktur. Spinoza'ya göre “şeyleri tabii nedenleriyle açıklamak Kutsal Kitap'ın işi değildir. O yalnızca hayal gücünü iyice ele geçirecek olayları anlatır” (Spinoza, 2016, s. 127).

Mucize konusunda Tanrı'nın gücünün bölümlerinden bahseden Spinoza Tanrı'nın mutlak, düzenli, sıradan, olağan ve olağan dışı güçlerinin olduğunu belirtmektedir. Bu bağlamda temelde Düzenli ve Mutlak olarak ikiye ayrılan Tanrı'nın gücü Doğanın değişmez, sabit yasaları söz konusu olduğunda düzenli gücünden ileri gelmektedir. Bunun yanında olağan ve olağandışı güçleri söz konusu olduğunda olağan güç dünyanın düzen içinde tutulan gücüdür. Ancak olağandışı güç ise düzenin ötesinde güçtür ki bu güç konusu tartışmalara ve şüpheyile yaklaşılabilir güçtür. Örneğin eşeğin konuşması, meleklerin görünmesi, bunlar mucize olarak anılmaktadır ancak bunları düzenli, sabit ve değişmez bir sistem içerisinde tutmak bu düzen ve değişmez kuralların dışına çıkmaktan daha mucizevi olarak anılması gerekmektedir (Spinoza, 2014, s. 148-149). Ona göre bazıları Tanrı'nın mucizeler göstermek adına Doğaya müdahale ettiğini söylemektedir. Ancak bu tamamen yanılsamadır çünkü Tanrı asla Doğaya aykırı eylemde bulunmaz mucizeler ancak Tanrı'nın insanın anlayışına iletmemiş olduğu birtakım yasaların bilinmemesinden ileri gelmektedir (Spinoza, 2014, s. 157-158).

Spinoza mucize konusunda insanları bir noktada uyarmaktadır. Ona göre eğer birisi herhangi bir şeyi mucize olarak anlatmaya başlarsa öncelikle o anlatıcının zihinsel durumunun tam olarak iyi bilinmesi gerekmektedir. Çünkü anlatılarına kendi kanılarını eklemeyen çok az insan bulunmaktadır. Bu yüzden “onları ilk anlatanların ve yazıya döküp bize aktaranların fikirlerini tanımalı ve bu fikirleri, duyuları yüzünden kafalarında canlanan şeyden ayırt etmeliyiz. Yoksa fikir ve kanılarını, gerçekleştiği biçimiyle, mucizenin kendisi sanırız” (Spinoza, 2016, s. 129). Çünkü kutsal metinlerde sadece hayal ürünü olduğu halde mucize olarak kabule dilen ve anlatılan oldukça fazla hikâyeye bulunmaktadır.

Mucize konusunda geniş değerlendirme yapan ve bunların tabiatın dışında şeyler olarak anlayan insanları eleştiren Spinoza *Tractatus Teologico Politicus*'un mucize konusunu işlediği bölümün sonunda Tanrı'ya inanmanın tek bir yolunun olmadığını belirtmektedir. Ona göre Tanrı'ya en içten ve samimi olduğu bir şekilde kendince bir yol ile bağlanmalıdır. “Demek ki her insan, Tanrı'ya ibadeti ve dini tüm gönlünce kucaklamak üzere, en iyi olduğunu düşündüğü yol uyarınca yargıya varmakta özgürdür” (Spinoza, 2016, s. 133).

SONUÇ

Felsefe tarihinde her türlü felsefi akımın kendisinden bir parça bulduğu bir düşünür olan Spinoza, felsefesinin bütünlüklü ve özcu yapısı onu bir sistem filozofu yapmaktadır. Spinoza'nın Tanrı tanımından hareketle açıklamaya çalıştığı Varlık ve Doğa, cevheri ifade etmektedir. Var olanları da var olmak bakımından başkasına ihtiyaç duyan ve ihtiyaç duymayan varlıklar olarak ikiye ayıran Spinoza'ya göre cevher var olmak için sadece kendisine ihtiyaç duyan ve var olmaması düşünülemeyen varlıktır. Aynı zamanda bu varlığın özü varlığı kuşatmaktadır ve bu Tanrı ya da Doğayı (*Dedus Sive Natura*) ifade etmektedir. Bunun dışında bir de var olmak için cevhere ihtiyaç duyan var olanlar olmak durumundadır ki bunları da Spinoza Tavrı (*modus*) ya da duygulanım olarak ifade etmektedir.

Var olmak için kendisinden başka bir şeye ihtiyaç duymayan ve zaten kendisi dışında bir şey bulunmayan Tanrı ya da Doğa eylemlerini kendi doğasının zorunluluğu gereği meydana getirmektedir. Bununla birlikte var olması cevhere bağlı olan modusların eylemleri Tanrı'nın tabiatının zorunluluğu

gereği bu zorunluluğa tabi olarak gerçekleşmektedirler. Bu durumda Tanrısal bir zorunlulukla evrende var olanlar eylemde bulunmaktadırlar. Bu bağlamda düşünüldüğünde olan şeylerin olması gerektiği gibi oldukları fikri ortaya çıkmaktadır.

Evrende Tanrı ve Tanrı'nın sıfatlarına bağlı moduslardan başka bir şey olmadığına göre bu durumda evren Tanrısal yasaya tabi olarak hareket etmektedir. Evrendeki Tanrısal yasa ile doğrudan ilişkili peygamber, peygamberlik ve mucize konusu Spinoza felsefesini tek merkezden hareketle açıklamaya çalıştığı bir takım dini mülhazalar olarak görülmektedir.

Ona göre peygamber ve peygamberlik fikri kutsal metinlerden çıkarılabilecek şeylerdir. Peygamber Tanrısal bilgiyi ifade etmektedir ve salt hayal gücüne bağlı olarak gelişmektedir. Peygamberler ise Tanrısal bilgiyi doğrudan anlayamayan birtakım insanlara aktaran insanlar olarak görülmektedir. Peygamber yani Tanrısal bilgi yani vahyi peygamberlere bazen söz olarak, bazen görüntü olarak, bazen de her iki şekilde birden gelmektedir. Bunu algılayan peygamberlerin bedensel ve ruhsal durumlarına göre de vahyin geliş şekli değişmektedir. Peygamberlerin mizaçlarına göre değişik şekilde gelen Tanrısal bilgi hayal gücü ile olduğu için insanlara da peygamberler tarafından birtakım meseller ve anlatılar aracılığı ile aktarılmaktadır. Bununla aynı anlamda olan ve Tanrısal bilginin işaret ettiği ile aynı şeyi işaret eden Tabii bilgi ise Tanrısal bilgiyi alamayan ancak anlama yetisinin güçlendirilmesiyle fark edilen bir durumdur. İnsanlar Tanrısal bilginin verdiği mesajı Tabii bilgi ile de ulaşmaktadır. Tabii bilgi Tanrı sevgisi ve bununla aynı anlamda kullanılan Tanrı'yı bilmek ile mümkündür. Bunun için anlama gücünün kuvvetlendirilmesi gerekmektedir.

Spinoza'ya göre anlama yetisi ile insanlar kendilerini itaat altına alınmasını sağlayan dini olmayan ancak dini zannedilen birtakım hurafelerden kurtulacaktır. Tabii bilgi insanlara sadece erdem ve ahlaki yaşamı işaret eden peygamber bilgisinden başka adalet ve yardımseverlik olan yaşamın temel prensibini yakalamasını sağlayacaktır. Spinoza'ya göre peygamberler insanlara erdem ve ahlaki yaşamı öğretmektedirler bunun dışındaki bilgiler konusunda peygamberlere danışmak doğru değildir. Çünkü onlar vahiy aldıkları Tanrı'nın tam olarak bütün niteliklerinin farkında bile değillerken vahyedilenden başka şeyler hakkında bilgi sahibi olmaları mümkün değildir. Bunu Adem'in Tanrıdan yasak elmayı yedikten sonra kaçmasıyla anlatan Spinoza, Adem'in Tanrı'nın her şeyi bilip gördüğünden habersiz bir peygamber olduğunu ifade etmektedir.

Peygamberlerin anlattığı Tanrısal bilgi ile tabii bilginin aynı şeyi işaret ettiğinden yola çıkan Spinoza, peygamberin anlattığı Tanrı'nın yasa ile anlaşılacağını düşünmektedir. Bu durumda yasa kavramını iki şekilde ele alan Spinoza, insani yasa ve Tanrısal yasa olarak isimlendirdiği yasalardan Tanrısal yasanın Tanrısal bilgi ve tabii bilginin belirttiği konulara işaret ettiğini ifade eder. Ona göre Tanrısal yasa, tabii bilgi ile ulaşılacak Tanrı'nın bilgisi ve sevgisinden başka bir şey değildir. Tanrı'nın bilgisi Tanrı'nın zorunluluk bilgisidir. Ona göre tabiatın yasasına aykırı hiçbir şey gerçekleşmemektedir. Bu durumda her şey Tanrısal yasaya uygun olarak gerçekleşmektedir.

Tabiattaki tanrısal yasayı anlamak için tıpkı tabii bilgiyi anlamakta olduğu gibi anlama yetisinin düzeltilmesi ve geliştirilmesi gerekmektedir. Ancak böyle tabii evrensel yasa fark edilebilecektir. Bununla birlikte evrende tabii yasaya aykırı bir şey gerçekleşmediği için evrende mevcut her şeyin belirli bir zorunluluk ve nedensellik bağlamında gerçekleştiği bilinmektedir. Bu yüzden mucize olarak adlandırılan birtakım durumların nedenleri bilinmeyen şeyler oldukları için bu şekilde adlandırıldığı bilinmesi gerekmektedir. Yoksa Spinoza'ya göre mucizeler evrende tabii yasanın dışına çıkmış bir takım olağanüstü olaylar olarak anlaşılması doğru değildir. Çünkü tabii yasa ile Tanrı'nın zorunluluğu gereği meydana gelmiş olan şeylerin olması gerektiği gibi olan şeyler olduğu düşünülmektedir. Bunun dışına çıkmak Tanrısal yasanın değiştiğini gösterir ki bu durum Spinoza'ya göre saçmadır.

Bazı insanlar mucizelerle Tanrı'nın varlığı kanıtlamak hatta ilk Yahudi topluluklarında olduğu gibi paganlara gözle görülen tanrıların eksik ve yetersiz olduklarını ispat etmek için mucize konusunu ortaya attıklarını belirten Spinoza'ya göre bunlar ve başka diğer toplulukların Tanrı'nın varlığını bu tür nedenleri bilinmeyen mucizevi olaylara bağlamaları saçmadır. Çünkü aslıdan hem tabiatta, tabiatın yasalarına aykırı bir şey gelişmemektedir hem de Tanrı'nın varlığını bu şekilde ispatlamanın aksine dışarıda bu zorunluluğa tabi olan diğer bütün şeyleri göstermek çok daha doğru görülmektedir.

Kutsal kitapta ve başka diğer kaynaklarda mucize olarak ifade edilen birtakım şeyler bulunabilir bunların birkaç nedeni bulunmaktadır. Spinoza'ya göre bu tür anlatılar bulunduğu onları dikkate

almak doğru değildir. Bunun dışında mucize konusunu peygamberlerin kendilerini ispat etmek için kullanmaları da yanlış düşmektedir. Çünkü mucizeleri yalancı ve hakkı olmayan peygamberlerin de gösterdiği kutsal metinlerde yer almaktadır. Bu bağlamda düşünüldüğünde mucizeler tabii yasalar dışında olaylar olarak görmek oldukça saçmadır. Çünkü evrende tabii yasanın dışına çıkacak hiçbir olay gerçekleşmemektedir.

Sonuç olarak peygamberlerin ifade ettiği Tanrısal bilgi, tabii bilgi ile aynıdır ve bunlar Tanrısal yasanın anlaşılmasını sağlamaktadır. Tanrısal yasa, tabii evrensel yasa olduğundan bunun da kavranması Tanrı'nın bilgisi ve sevgisine bağlı olduğu görülmektedir. Tanrı sevgisini ve bilgisini de insanlar ancak anlama yetisinin güçlendirilmesiyle yakalayabilmektedirler. Anlama yetisinin güçlendirilmesiyle de evrendeki hiçbir şeyin Tanrısal yasanın dışına çıkabilecek bir durumda olmadığı görülecektir. Bu durumda da olağanüstü olay olarak mucize diye bir şeyin olmadığı ortaya çıkacaktır.

KAYNAKLAR

- Akal, C. B. (2016). *Varolma direnci ve özerklik*. Ankara: Dost Kitapevi.
- Arıcan, M. K. (2001). Akıl iman ilişkisine Spinoza'nın yaklaşımı. *Cumhuriyet Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 5(2), 399-414.
- Arıcan, M. K. (2004). *Panteizm, Ateizm ve Pan-Enteizm bağlamında Spinoza'nın tanrı anlayışı*. İstanbul: İz Yayıncılık.
- Balanuye, Ç. (2016). *Spinoza*. İstanbul: Say Yayınları.
- Copleston, F. (1986). *Felsefe tarihi çağdaş felsefe Spinoza* (Cilt 4). (A. Yardımlı, Çev.) İstanbul: İDEA.
- Çelebi, E. (2010). Kozmolojik birlik ve ontolojik çeşitlenme: İbn Arabi Ve Spinoza Örneği, *EKEV Akademi Dergisi*, 14(44), 49-60.
- Çelebi, E. ve Birgül, O. G. (2016). Spinoza Ateist midir? L. Strauss, E.E. Harris'e karşı. *İnönü Üniversitesi Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi*, 5(1), 253-270.
- Çelebi, E. (2011). Kuşkucu ve Agnostik tutum bakımından David Hume'un din eleştirisine eleştirel bir bakış. *FLSF (Felsefe ve Sosyal Bilimler Dergisi)*, 11, 25-40.
- Davies, B. (1982). *An introduction to the philosophy of religion*. Oxford: Oxford University Press.
- Karademir, O. (1989). *İlim ve din açısından mucize*. İstanbul: Marifet Yayınları.
- Scruton, R. (2002). *Spinoza*. (C. Atila, Çev.) İstanbul: Altın Kitaplar Yayınevi.
- Spinoza, B. D. (2006a). *geometrik düzene göre kanıtlanmış ve beş bölüme ayrılmış olan etika* (Çev.: Hilmi Ziya Ülken). Ankara: Dost Kitabevi Yayınları.
- Spinoza, B. D. (2006b). *İlahiyat peygamberlik hakkında*. (V. Atayman, Çev.) İstanbul: Salyangoz.
- Spinoza, B. D. (2008). *Kötülük mektupları*. (A. Nahum, Çev.) İstanbul: Norgunk.
- Spinoza, B. D. (2014). *Descartes felsefesinin ilkeleri ve metafizik düşünceler*. (C. Şenkaya, Çev.) Ankara: Dost Kitapevi Yayıncılık.
- Spinoza, B. D. (2016). *Tractatus theologico politicus*. (C. B. R. ErgüN, Çev.) Ankara: Dost.
- Spinoza, B. D., & Leibniz, G. (Tarih Yok). *Monadoloji kavrayış gücünün gelişimi*. (C. Şahan, Çev.) İstanbul: Kuram Yayınları.
- Swinburne, R. (2008). *Mucize kavramı*. (A. Işık, Çev.) İstanbul: İz Yayıncılık.
- Şimşek, İ. (2016). Spinoza düşüncesinde mucize. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 9(47), 1116-1125.
- Topaloğlu, F. (2011). *Felsefi ve teolojik açıdan mucize*. İstanbul: Rağbet Yayınları.
- Tresky, S. (2004). With God there are no miracle. *A Journal Of Academic Writing*, 2, 1-15.
- Vural, M. (2013). Meşşâî filozofları Ve Spinoza'da nübüvvet nazariyesi. *Beytulhikme An International Journal Of Philosophy*, 3(1), 53-83.

Extended Abstract

Spinoza, one of the important points of 17th-century rationalist thought, criticized the religious beliefs and philosophical thought before him. He was excluded from society due to the works he wrote with a critical point of view and the works he did in this sense. Although Spinoza knew that he would be

ostracized and even condemned, he did not give up on the ideas he believed to be true by taking these into account, so he was also excluded from the Jewish community. Spinoza, harshly criticized by the Jewish community until that day, did not match the understanding of God he proposed in the philosophical system with the understanding of God suggested by religions. Since his philosophy has a holistic structure and he is a system philosopher, being and epistemology are intertwined in the thought system. In Spinoza's system, there is no understanding of God that commands and prohibits orders, which religions have suggested and defended, and who punishes or rewards people if they do not obey their orders and prohibitions. According to him, God is a being that exists necessarily, and this necessity is removed from the concept of God. Spinoza's thought system, which completely changed the idea of a God in religious schools of thought, who is transcendent to nature and who creates nature with his own will, starts with God and ends with modus, which are the manifestations of God at the end. Spinoza, who tried to explain his whole idea based on the definition of God that he took at the center of his philosophy, built the concept of miracle on this definition and understanding. As for the subject of prophecy, he tried to explain that prophecy is based on the holy text. At the same time, Spinoza relates the subject of prophecy and miracle with the divine law and expresses these concepts depending on the order of the absolute God. According to Spinoza, God, who exists necessarily and has no other way of existing, exists by definition. Because God is in a structure whose essence encompasses existence. The necessity of the existence of God, whose essence is to exist, represents the divine law. In this case, the divine law expresses the necessity of God. The idea of God's necessity also necessitates discussion of whether he can voluntarily perform any action. Therefore, according to Spinoza, God is a being whose actions are necessary as well as his existence. According to Spinoza, since God did not decide to do that or that thing voluntarily, following divine law, all his actions are in a structure that emerges out of necessity. In this case, the things that occur in nature that Spinoza presents are the things that occur out of necessity. Spinoza identifies nature with God as it is with being and Substance. He does not just use the word God to express this situation, he uses the definition of God or Nature. According to Spinoza, it is obvious that things that happen are things that should happen since God now has to do what he does. Therefore, things cannot be otherwise. According to him, the idea that things change because of divine law is absurd. Because neither the things themselves nor God can change things. According to Spinoza, things consist of the aspects (modus) of thought and covering space, which are the attributes of God. Therefore, the existence of modus requires the presence of God. According to Spinoza, the modus has a share from God because they come into existence with divine necessity, in this case, since God exists by necessity, the modus also exist by necessity. Because knowing God requires modus. People cannot know God without attributes and their aspects, the modus. In this case, according to Spinoza, the appearances of God, who must exist, must also exist. Since modus existing by divine law needs God, they differ between their existence and God's existence in terms of being self-existing. Therefore, the only being whose cause is itself is God. Modus need God to exist. But both God and modus necessarily act. Because of necessity, he cannot do otherwise than what he is doing now. The change of things that happens will either happen by God or things will change themselves. There are two possibilities for God to change things either he will want it, or he will do it by external compulsion. No external force can coerce God to do an action because there is nothing but God in the universe, so this possibility is absurd. God cannot change that thing of His own accord. Because God did “that thing” because it was good that way. If it were good the other way, it would be that way. If it were good in the other way, God would not have done good, which contradicts God's idea of absolute goodness. In this case, it is also absurd for God to change things by his own will. The situation in which things change voluntarily is also absurd according to Spinoza. Because the existence of the modus is not dependent on them, they cannot change and be dependent on themselves. In the article, it has been explained that when Spinoza's philosophy is evaluated in the context of both causality and necessity, it produces a perception that excludes miracles. As Spinoza identifies prophecy and revelation with natural knowledge, it is seen that he approaches these issues from a different perspective, unlike the regular religious context. Arguing that divine knowledge and natural knowledge express the same reality and that every human being can reach natural knowledge, Spinoza defends that divine knowledge and natural knowledge do not represent two separate things. He tries to explain the revelation with natural knowledge, among the views that glorify prophecy and tries to include it in all areas of life because, according to him, the prophet is only a guide for good life and

virtue. In the remaining cases, people will overcome the problems through their insight and obeying the divine laws. Spinoza's thoughts on both prophecy and miracle will be explained descriptively, in the article.